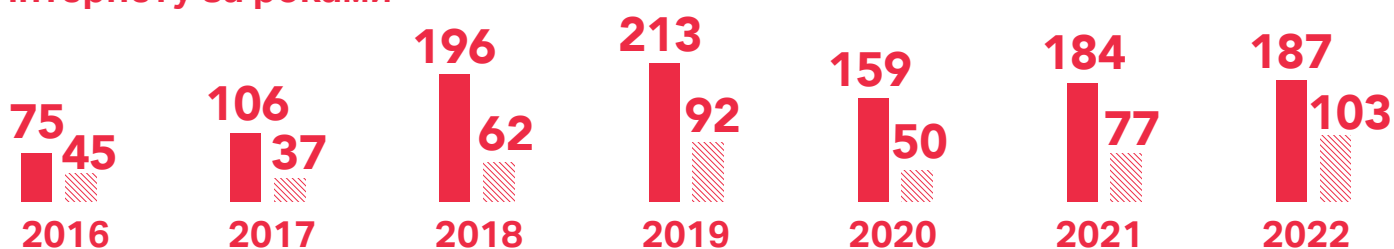

Відключення інтернету у 2022 році: глобальний огляд

Огляд даних за 2022 рік

Задokumentовані відключення інтернету за роками*

■ Загальна кількість відключень
□ Загальна кількість відключень, не враховуючи Індію

*Ці цифри відображають останні дані, які були доступні на момент публікації цього звіту, і включають оновлення попередньо опублікованих підсумкових показників за минулі роки

Кількість країн, у яких відбувалися відключення

Індія: 84

Україна: 22**

Іран: 18

М'янма: 7

Бангладеш: 6

Йордан: 4

Лівія: 4

Судан: 4

Туркменістан: 4

Афганістан: 2 Буркіна-Фасо: 2 Куба: 2
Казахстан: 2 Росія: 2 Сьєрра-Леоне: 2
Таджикистан: 2 Узбекистан: 2

Алжир: 1 Вірменія: 1 Азербайджан: 1
Бразилія: 1 Китай: 1 Ефіопія: 1 Ірак: 1
Нігерія: 1 Оман: 1 Пакистан: 1 Сомаліленд: 1
Шрі-Ланка: 1 Сирія: 1 Туніс: 1 Туреччина: 1
Уганда: 1 Ємен: 1** Зімбабве: 1

**Відключення були здійснені зовнішніми силами під час збройного конфлікту в Україні та Ємені.

Тригери відключення у 2022 році

Протести	62 відключення в 16 країнах під час протестів	Активні конфлікти	33 відключення під час активних конфліктів
Іспити	8 відключень у 6 країнах, «щоб запобігти шахрайству під час іспитів»	Вибори	5 відключень у 5 країнах були пов'язані з виборами

Тренди відключень у 2022 році

1. Збільшуються випадки серйозних порушень прав людини*** та насильства, які прикриваються відключеннями.

→ 48 відключень у 14 країнах, які збіглися із задокументованими порушеннями прав людини:

Бангладеш, Ефіопія, Іран, Йорданія, Казахстан, М'янма, Росія, Сьєрра-Леоне, Сомаліленд, Судан, Таджикистан, Узбекистан, а також зони активних конфліктів в Україні та Ємені.

*** Порушення прав людини включають випадки, коли є докази насильства, зокрема вбивства, тортури, згвалтування або очевидні воєнні злочини з боку урядів, військових, поліції або сил безпеки.

2. Країни, у яких фіксують постійні порушення й тривалі відключення.

→ **787+ + днів**

До кінця 2022 року люди в Тиграї, Ефіопія, понад 2 роки прожили повністю без зв'язку, і багато людей досі залишаються без зв'язку.

→ 33 із 35 країн, у яких були відключення, є постійними правопорушниками з 2016 року.

→ **500+ днів**

До березня 2022 року люди в багатьох регіонах М'янми перебували в темряві понад 500 днів.

→ 16 відключень у світі тривали з 2021 по 2022 рік, і 16 відключень тривають з 2022 по 2023 рік, як порівняти з 8 відключеннями в період з 2020 по 2021 рік.

3. Цілеспрямовані відключення та їх невимірні шкода.

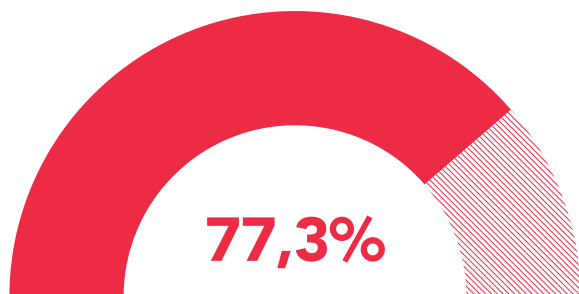
→ У 23 країнах зафіксовано 28 сервісних відключень у 2022 році:

Афганістан, Алжир, Вірменія, Азербайджан, Бангладеш, Бразилія, Буркіна-Фасо, Китай, Індія, Іран, Йорданія, Казахстан, Нігерія, Оман, Росія, Шрі-Ланка, Туніс, Туреччина, Туркменістан, Уганда, Україна (здійснювалися російськими військовими), Узбекистан і Зімбабве

→ Багаторівнева тактика відключення + цензура + спостереження:

Іран: блокування платформ на усій території країни+мобільні блоки в режимі комендантського часу в регіональних точках доступу
М'янма: порушення роботи мобільних мереж, доступу до VPN, зашифрованих повідомлень + примушування людей підключатися до мереж провайдерів, які перебувають під ретельним спостереженням і контролюються військовими
Україна: кібератаки на українських інтернет-провайдерів + спроби примусово підключити окуповані території до високоцензурованих і контрольованих російських мереж

Східна Європа та Центральна Азія Регіональний огляд у 2022 році

Відключень в Україні стосувалися безпосередньо комунікаційної інфраструктури. **17** відключень.

Оскільки країни Східної Європи та Центральної Азії (СЕЦА) дедалі глибше занурюються в авторитаризм, відключення інтернету та цензура стають дедалі поширенішими під час протестів і виборів.¹ У контексті конфлікту та кризи в регіоні, від нападів Росії на Україну до жорстокого придушення урядами протестів у Центральній Азії, влада використала відключення інтернету як зброю, щоб тримати людей у невіданні та безкарно порушувати права людини.

Центральна Азія

По всій Центральній Азії влада регулярно вимикала інтернет під час протестів, позбавляючи людей прав на свободу висловлення думок і доступу до інформації, намагаючися заткнути рота інакодумцям

Україна: 22

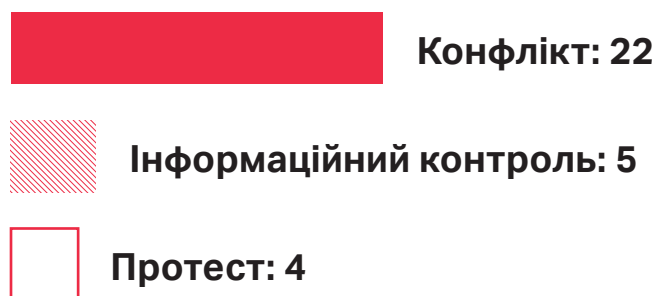
Усі відключення, які здійснені Росією під час її вторгнення

Вірменія: 1

Перше за всю історію відключення інтернету

Туркменістан: 4 **Казахстан: 2** **Росія: 2**
Таджикистан: 2 **Узбекистан: 2**
Азербайджан: 1

Топ-3 тригерів відключень у регіоні

та приховати зловживання владою.² Наслідки були руйнівними, такими, які порушували доступ людей до продуктів харчування, охорони здоров'я, освіти та життєво важливої інформації.³

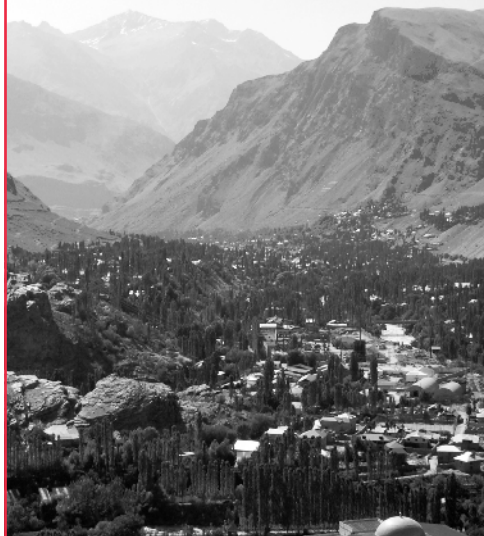
У січні 2022 року в Казахстані впродовж тижня постійно вимикали інтернет, внаслідок посилення акцій протесту через зростання цін на газ. Жорстоке та непропорційне застосування сили до протестувальників з боку поліції та служб безпеки призвели до загибелі сотень людей і затримання тисяч людей. Відключення, які були здійснені урядом Казахстану, залишили мільйони людей у невіданні, викликавши дефіцит готівкових коштів та продуктів харчування, оскільки була порушена робота сервісів мобільних платежів й автомати для дебетових карток

¹ Access Now (2022). Цифрова диктатура: авторитарна тактика та спротив у Східній Європі та Центральній Азії. Знайдено 19 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/digital-dictatorship-and-resistance-in-eastern-europe-and-central-asia/>.

² Там же.

³ Access Now (2022). У Центральній Азії відключення інтернету порушує всі можливі права. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/central-asia-internet-shutdowns-harm-rights/>.

Історія про те, як впливають відключення: Таджикистан

«Я володів двома аптеками в Хорозі, звідки я родом. Ми забезпечували ліками та медичними засобами лікарні та фізичних осіб. Інтернет відігравав ключову роль у цьому бізнесі, оскільки всі грошові перекази, розрахунки з постачальниками, подання податкових декларацій, здебільшого весь контроль за бізнесом здійснювалися дистанційно через інтернет.

Але все змінилося для мене та мого бізнесу, коли влада Таджикистану на чотири місяці вимкнула інтернет, щоб придушити протести в Хорозі. Безперечно, мій бізнес сильно постраждав, оскільки ми більше не могли працювати ефективно. Я був змушений звільнити своїх співробітників і зрештою закрити бізнес. Я втратив понад [USD] \$15 000».

Підприємець у місті Хорог

Фото: [Kondephy](#)

не працювали.⁴

Узбецька й таджицька влада також відреагували на протести жорстокими репресіями та відключенням інтернету в автономному регіоні Каракалпакстан⁵ та Горно-Бадахшанська автономна область (ГБАО)⁶ відповідно, що підкреслює непропорційний вплив відключень на маргіналізовані спільноти, такі як етнічні групи каракалпакців й памірців.⁷ Влада Туркменістану та Узбекистану⁸ заблокувала комунікаційні платформи – це тактика, яку вони дедалі частіше застосовують протягом останніх кількох років разом із цензурою веб-сайтів і блокуванням VPN, намагаючися контролювати інформацію та придушувати інакюдумство.

// Російське вторгнення в Україну

У 2022 році під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну, яке розпочалося в лютому, російські військові здійснили **22** відключення в українських

містах й областях шляхом поєднання кібератак, цілеспрямованих авіаударів і свідомого демонтажу телекомунікаційної інфраструктури.⁹

Росія систематично завдавала ударів по цивільній інфраструктурі на усій території України, намагаючися зламати народний спротив вторгненню, обмежити потік інформації та завдати шкоди населенню за те, що Україна успішно витіснила російські війська з окупованих міст. Ця тактика завдала нищівної шкоди, і принаймні **12** із **22** відключень в Україні відбулися паралельно із задокументованими порушеннями прав людини. Відсутність електрики, води та їжі в поєднанні з невибірковими та жорстокими вбивствами мирних жителів¹⁰ були звичайними явищами протягом усього вторгнення, часто разом із порушенням зв'язку та відключенням інтернету. У відповідь в Україні створили 4000 «пунктів незламності», де люди можуть зігрітися, поїсти, зарядити мобільні пристрої та підключитися до інтернету.¹¹ Уряд також вимагає від інтернет-провайдерів запастися достатньою

⁴ Access Now (2022). *Хронологія: відключення інтернету в Казахстані спрямоване на придушення протестів і приховування насильства з боку держави*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/kazakhstan-internet-shutdowns-protests-almaty-timeline-whats-happening/>.

⁵ Access Now (2022). *Регіон Узбекистану в інформаційному вакуумі, влада повинна #KeepItOn*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/uzbekistan-information-vacuum-keepiton/>.

⁶ The Diplomat (2022). *Таджикистан скасовує блокування інтернету в ГБАО. Що далі?* Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://thediplomat.com/2022/06/tajikistan-lifts-internet-block-on-gbao-whats-next/>.

⁷ Access Now (2021). *Що відключення інтернету в Туркменістані говорить нам про цифрові репресії в Центральній Азії*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/turkmenistan-internet-shutdowns/>.

⁸ The Diplomat (2022). *Узбекистан розблокував Twitter, а TikTok досі обмежений*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://thediplomat.com/2022/08/uzbekistan-unblocks-twitter-tiktok-still-restricted/>.

⁹ Access Now (2022). *#KeepItOn: Хто вимикає інтернет в Україні?* Знайдено 22 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/who-is-shutting-down-the-internet-in-ukraine/>.

¹⁰ Human Rights Watch (2022). *Україна: жителі Маріуполя у пастці російського штурму*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.hrw.org/news/2022/03/07/ukraine-mariupol-residents-trapped-russian-assault>.

¹¹ The Kyiv Independent (2022). *Люди шукають допомоги у «пунктах незламності» на тлі тривалих відключень електроенергії*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://kyivindependent.com/news-feed/people-come-to-invincibility-centers-in-kyiv-amid-long-power-outages>.

кількістю акумуляторів, генераторів і сонячних панелей, щоб залишатися в мережі принаймні три дні у випадку відключення електроенергії.¹²

У раніше окупованому Херсоні, одному з регіонів, які Росія намагалася використати як плацдарм для своїх вторгнень на територію України, російські війська систематично працювали над заміною українських телекомунікаційних послуг російськими, вдаючися до того, що перенаправляли трафік і навіть проклали нові оптоволоконні кабелі з Криму.¹³ Ці заходи призвели до значних проблем зі зв'язком для українців, а там, де Росія відновила зв'язок, вона змусила людей підключитися до жорстко цензурованого та контрольованого російського інтернету.¹⁴ Україна дала відсіч зусиллям Росії: українські постачальники послуг впроваджували блоки, через які Росія отримала доступ до її обладнання, а українські спецслужби дестабілізували нещодавно прокладений оптоволоконний кабель.¹⁵ Незважаючи на важливі акти спротиву, боротьба за контроль над телекомунікаційною інфраструктурою ще більше посилила зброю в обслуговуванні українського народу.

Російський уряд також здійснив **два** відключення на території своєї країни — заблокувавши доступ до Twitter, Facebook та Instagram — у рамках придушення інакodomства та наполегливих зусиль щодо нав'язування власної пропаганди як домінуючого нарративу, пов'язаного з вторгненням.¹⁶ У відповідь на тиск Росії на платформи TikTok вжив власних заходів, щоб жорстко обмежити доступ до своїх сервісів у країні.¹⁷ Водночас країни по всьому світу, які згуртувалися на підтримку України, запровадили низку посиленних санкцій проти Росії, деякі з яких

¹² Там же.

¹³ The New York Times (2022). *Як Росія захопила український інтернет на окупованих територіях*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.nytimes.com/interactive/2022/08/09/technology/ukraine-internet-russia-censorship.html>.

¹⁴ Див. примітку 9 вище

¹⁵ Liga.net (2022). *Інтерв'ю | Росія – законна ціль. Голова Держспецзв'язку Юрій Щиголь про санкції та невдалі кібератаки РФ* Liga.net (2022). *Інтерв'ю | Росія – законна ціль. Голова Держспецзв'язку Юрій Щиголь про санкції та невдалі кібератаки РФ* [Interview | Russia is a legitimate target. Head of the State Special Forces Yuriy Shchygol on sanctions and failed cyberattacks of the Russian Federation]. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті <https://tech.liga.net/ua/ukraine/interview/glava-gosspetssvyazi-yuriy-schigol-o-svyazi-v-hersone-tehnosanktsiyah-i-starlink-v-poezdah>.

¹⁶ Access Now (2022). *Оновлення: Цифрові права в російсько-українському конфлікті*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/digital-rights-ukraine-russia-conflict/>.

¹⁷ Coda Story (2022). *Російський користувач заглядає всередину цифрової бульбашки TikTok, яка наповнена пропагандою*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.codastory.com/newsletters/russia-tiktok-propaganda/>.

¹⁸ Access Now (2022). *Великобританія захищає вільний потік інформації в умовах санкцій проти Росії*. Знайдено 22 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/uk-information-russia-sanctions/>; Access Now (2022). *США роблять все можливе для того, щоб росіяни залишалися на зв'язку, незважаючи на санкції*. Знайдено 22 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/u-s-treasury-russia-sanctions-internet/>.

¹⁹ Access Now (2022). *Увімкніть TikTok: влада Азербайджану та Вірменії не повинна обмежувати доступ*. Знайдено 18 лютого 2023 року на сайті: <https://www.accessnow.org/tiktok-azerbaijan-armenia/>.

спрямовані на технічні послуги, а також інші більш загальні обмеження. Вони створили невизначеність стосовно того, як їх застосовувати до служб, що підтримують доступ до глобального інтернету всередині Росії. Влада США та Великої Британії оперативно відреагувала на заклики громадянського суспільства стосовно винятків, аби забезпечити правозахисникам, журналістам та мільйонам інших осіб у Росії можливість залишатися на зв'язку з міжнародним співтовариством, мати доступ до надійної інформації та продовжувати свій спротив.¹⁸

Вірмено-азербайджанська територіальна суперечка

Оскільки військовий конфлікт між Вірменією та Азербайджаном через спірну територію загострився з 2021 року, обидві країни також використовують відключення інтернету та інші тактики контролю над інформацією. Через кілька днів після військового наступу Азербайджану на спірну територію 14 вересня 2022 року влада в обох країнах заблокувала TikTok, що стало першим за усю історію випадком, коли Вірменія навмисно заблокувала доступ до платформи.¹⁹

Кампанія #KeepItOn об'єднує глобальні організації та ініціює зусилля, спрямовані на припинення відключення інтернету. Кампанія була запущена коаліцією з близько 70 організацій у 2016 році на RightsCon у Кремнієвій долині. Відтоді членами коаліції стали понад 300 учасників із 105 країн світу, починаючи від громадянського суспільства, правозахисних груп й адвокатських спільнот до дослідницьких центрів, мереж виявлення, фондів і медіаорганізацій.

Цей звіт є публікацією Access Now для коаліції #KeepItOn і був написаний Заком Россоном, Феліцією Антоніо та Керолін Текетт у співпраці з командою Access Now.

Автори висловлюють особливу подяку: Сейдж Ченг, Донні Вентворт, Марві Фатафті, Раман Джіт Сінгх Чіма, Вай Пхью М'їнт, Голді Бенджамін, Анастасії Жирмонт, Наталії Крапіві, Анхелі Аларкон, Бріджит Андере, Джі Йон Кім, Джаймі Коконьї, Намраті Махешварі, Пітеру Мічеку, Касем Мнеджа, Лаурі О'Брайен, Гаспару Пізану, Агнеріс Сампієрі, Деві Сівапракасам, Четна Кумар, Алексія Скок і Меган Катуре за їхній внесок. Вони хотіли б подякувати Data4Change, Software Freedom Law Center India (SFLC.in), Yodet, Digitally Right, Miaan Group, Cloudflare, Internet Outage Detection and Analysis (IODA), Myanmar Internet Project, Athan, Kentik, Open Observatory of Network Interference (OONI) та іншим членам коаліції #KeepItOn за надання цінної інформації та ідей про тематичні дослідження, огляд даних та джерел й участь у звіті. Будь-які помилки, спотворення чи неточності належать лише нам, і ми будемо раді почути ваші відгуки.

Дизайн і візуалізація даних від Sage Cheng.

Ремарка про наші дані

У цьому звіті #KeepItOn розглядаються випадки відключення інтернету, які задокументовані Access Now й коаліцією #KeepItOn у 2022 році. Хоча ми намагаємося створити повну базу даних, наші дані спираються на технічні вимірювання, а також на контекстуальну інформацію, таку як новини чи особисті акаунти. Обмеження нашої методології означають, що можуть бути випадки відключення інтернету, про які не повідомлялося, і цифри, ймовірно, зміняться, якщо або коли нова інформація стане доступною після публікації. Для подальшого ознайомлення відвідайте: <https://accessnow.org/keepiton-data-methodology>.

Лютий 2023 року

#KeepItOn